

Tekstiuurijate ja -loojate dünaamiline kogukond

Eleriin Miilman, Marri-Mariska Tammepõld

19. muutuva keele päev
17.11.2023 Tallinnas

TÜ eesti ja üldkeeleteaduse instituudi projekt “Protsessikeskne tekstiloomel gümnaasiumis ja ülikoolis: tõenduspõhine teadmused ja praktikad”

- Uurime gümnaasiumis ja ülikoolis kirjutatavaid tekste (mh küsitlustega)
- Tahame teada, mis täpsemalt abiturientidele ja üliõpilastele tekstiloomel raskusi valmistab
- Koostame toetavaid materjale
- Lai eesmärk on protsessikeskse kirjutamise ja kaasõppija tagasiside kasutamise (sügavam) juurutamine nii gümnaasiumis kui ülikoolis

01.05.2022–30.04.2024

Kadri, Nikolai ja Gerda Rõugu nimeline fond

Kogukonna olemusest

- Eri määratlused, definitsioonid, piirid
- Üldistatult: *kogukond* on inimeste hulk, kellel on midagi ühist
 - hobi;
 - jagatud kogemus;
 - mure;
 - praktika (*community of practice*)

(Murray, Newton 2009); (Narusson 2022: 13, 16–18); (Vihma, Lippus 2014: 8); (Wenger 1998).

Näide. Eesti keele riigieksami ettevalmistuskursus

Kursuse ülesehitusest

- Kursuseks loodud lugemis- ja kirjutamisülesanne
- Kirjutamisülesande etapilisus
- Tagasisidesessioonid
- Regulaarsed Zoomi-õpikojad
- Slacki keskkond rõõmude ja murede jagamiseks

Kursusel potentsiaalselt tekkinud kogukonnad

- Kursusel osalejad = kogukond (*community of practice*)
 - Abituriendid; ühine eesmärk; aktiivne osalus; üksteise toetamine; võrdsed tingimused
- Rühmajuhendajad ehk tekstiuurijad = kogukond
 - Ühine mure
- Rühmad: võimalus üksteist tundma õppida, vahetult toetada

Kogukonna tugi: Mis on sinu jaoks kõige väärtuslikum, mida sa tagasisidestamisprotsessis osalemisest said?

- *Sellest on mulle väga palju abi olnud, tunnen ennast nüüd eksami suhtes palju kindlamini. (2022)*
- *Lugedes rühmakaaslaste töid, õppisin rohkem mitu korda rohkem kui ise üksinda oleksin ... (2021)*
- *Ma ei uskunud, et teistele põhjaliku tagasiside andmine mind ennast nii palju arendab. (2021)*
- *Teiste töid hinnates, leidsin ka ise palju uusi mõtteid ning asju, mida enda töö juures parandada. (2021)*
- *Just see arusaamine, et kui palju ma ise arenen ja õpin läbi teiste tööde tagasisidestamise. (2021)*
- *Nägin kuidas teised mõtlevad ja see pani ka mind ennast teistmoodi mõtlema ja asju nägema. (2021)*

Andmed

- 2022. a eesti keele riigieksami ettevalmistuskursuse kirjandid:
Tammepõld (2022)
- 2021. a eesti keele riigieksami kirjandid: Nurmela (2022)
- 2014. a eesti keele riigieksami kirjandid: EMMA

Meetod

- Pärinimed: 2022. a ja 2014. a
 - Autoriteetid ja teosed: 2021. a
- Üks teema, 108 kirjandit kokku: 2022. a
- Neli teemat, 90 kirjandit kokku: 2014. a ja 2021. a

- Neli märgendajat pärinimede tuvastamiseks

Kirjuta umbes 400-sõnaline arutlev kirjand, milles analüüsid vastutuse ja sõnavabaduse seoseid tänapäeva ühiskonnas. Too näiteid ühiskonnast ja/või meediast ja/või filmikunstist ja/või ilukirjandusest. Pealkirjasta kirjand. Arutledes võid toetuda alustekstidele (tsitaadid, lugemisosa tekstid), kuid üksnes nende tsiteerimine ja refereerimine ei ole piisav.

TSITAADID

Katrin Nyman Metcalf kirjutab Eesti inimõiguste olukorda tutvustavas ülevaates: „Sõnavabadus on sätestatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste konventsiooni (EIÕK) 10. artiklis ning Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) paragrahvides 44–46. Sõnavabadus on oluline nii iseseisvalt kui ka teiste vabaduse teostamise ja demokraatia toimimise eeldusena. See sisaldab vabadust väljendada mõtteid ja levitada eri viisil informatsiooni ning õigust teavet saada. Sõnavabadusega on seotud meediat puudutavad seadused, ligipääs teabele ja andmekaitse. Sõnavabadust saab teatud olukordades ja teatud tingimustel piirata teiste õiguste (näiteks privaatsuse ja sellega seotud andmekaitse) kaitseks, julgeolekukaalutlustel, vihakõne piiramiseks või muudel põhjustel nagu ringhäälingu litsentseerimine ja muu kommunikatsioonitehnoloogia regulatsioon.“ (<https://humanrights.ee/materjalid/inimoigused-eesis-2020/sonavabadus/>)

Filosoof Mats Volberg on 2020. a artiklis “Tühistamisest ja omakohtust” öelnud: “Kuivõrd tühistamine on tegevus, millega me paneme isiku oma avalikult öeldud sõnade ja tehtud tegude eest sotsiaalselt vastutama, siis on tegu normaalse osaga demokraatlikust ühiskonnast ning tervislikust avalikust arutelust. Vabadus midagi öelda toob endaga kaasa vastutuse nendesamade sõnade eest .. Kui keegi teeb raadioeetris kahtlase väärtusega kommentaare, siis ta peab olema valmis selleks, et leidub inimesi, kes talle seda ette heidavad. Ma ei usu, et leidub kedagi, kes siiralt usuks, et maailm oleks parem, kui kõik võiksid kõike süüdimatult öelda ja teha.“ (<https://www.err.ee/1122674/mats-volberg-tuhistamisest-ja-omakohtust>)

Näitelaused I

- Näiteks **Venemaa** president **Putin** on kõnelenud meedia kaudu, et see sõda ei ole nende poolt tekitatud, vaid selle alustas **Ukraina**. (2022-7_4_4)
- 2019. aastal kritiseeris toonane **Eesti** siseminister **Mart Helme Soome** peaministrit **Sanna Marin**it, et viimane olevat müüjatüdruk. (2022-39_1_5)
- **Tammsaare** romaani "**Tõde ja õigus**" teises osas kirjutas **Indrek** koolilehte artikli, milles seadis kahtluse alla **Jumala** olemasolu.

- Advokaat **Robert Sarv** on mitmete kuulsustega käinud kohtuteed, et võtta seaduse vahele õelad arvamus avaldajad internetis. (2022-112_1_3)
- Sarnast olukorda on kirjeldatud **Thomas Manni** novellis "**Tobias Mindelnickel**". (2022-17_1_3)

Eesti keele riigieksami 2021. aasta teemad

Kirjuta umbes 400-sõnaline arutlev kirjand, milles analüüsid, **kui tugevad on tänapäeval põlvkondadevahelised suhted ja mis neid suhteid mõjutab**. Too näiteid ilukirjandusest ja/või filmikunstist ja/või teatrikunstist ja/või ühiskonnast. Pealkirjasta kirjand.

Kirjuta umbes 400-sõnaline arutlev kirjand, milles analüüsid, **miks on suhtumine töötamisse ja puhkamisse muutunud**. Too näiteid ilukirjandusest ja/või draamakunstist ja/või filmikunstist ja/või tänapäeva ühiskonnast. Pealkirjasta kirjand.

Kirjuta umbes 400-sõnaline arutlev kirjand, milles analüüsid **tippspordi häid ja halbu külgi**. Too näiteid kirjandusest ja/või filmikunstist ja/või meediast. Pealkirjasta kirjand.

Kirjuta umbes 400-sõnaline arutlev kirjand, milles analüüsid **valede mõju üksikinimesele ja ühiskonnale tervikuna**. Too näiteid ajaloost ja/või ilukirjandusest ja/või filmikunstist ja/või tänapäeva ühiskonnast. Pealkirjasta kirjand.

Näitelaused II (Nurmela 2022)

- *Siiski ei võeta eeskuju enam „**Tõe ja õiguse**“ Andresest, kes muudkui vaeva nägi, kuid kuhugi ei jõudnud, vaid otsitakse ametit, mis päriselt rõõmu tooks.*
- *Nagu ütles tuntud sportlane **Nate Diaz**: „Kõik on stereoidide peal.*
- *Draamateatri lavastus „**Lehman Brothers**“ demonstreeris põlvkondadevahelisi suhteid ja omavahelist koostööd.*

Eesti keele riigieksami 2014. a kirjutamisülesande teemad

Kirjuta umbes 400-sõnaline kirjand, milles arutled **inimeses peituva rahulolematuse üle, mis sunnib teda kodust lahkuma ning eneseteostusvõimalusi kaugemalt otsima**. Too näiteid kirjandusest ja/või ajaloost ja/või tänapäeva ühiskonnast. Pealkirjasta kirjand.

Kirjuta umbes 400-sõnaline kirjand, milles arutled, **millise kuvandi võib meedia inimesest luua. Analüüsi, mis mõjutab kuvandi loomist**. Too näiteid kirjandus- ja/või muusika- ja/või filmimaailmast. Pealkirjasta kirjand.

Kirjuta umbes 400-sõnaline kirjand, milles arutled, **miks on kodanikualgatus ühiskonnas laienenud ja milliseid positiivseid muutusi on see endaga kaasa toonud**. Too näiteid viimastel aastatel Eestis toimunud. Pealkirjasta kirjand.

Kirjuta umbes 400-sõnaline arutlev kirjand, milles käsitled **tõe suhtelisust kunstis ja/või poliitikas ja/või teaduses**. Too näiteid minevikust või tänapäevast. Pealkirjasta kirjand.

Näitelaused III

- *Näiteks on viimasel aastakümnel meedias palju kajastatud lugusid [sic!] **Eesti** meestest, kes **Soome** ehitustööliseks on läinud. (2014-80_11)*
- *„**Teeme ära!**“ projekt ei ole pelgalt mitte ainus kodanikualgatus **Eesti** ühiskonna edendamiseks. (2014-85_12)*

- *Näiteks juba aastaid tagasi kuulsaks saanud lauljast, **Justin Bieberist**, kirjutatakse ikka veel tohutult. (2014-42_18)*
- *Kui mõelda kodanikualgatusele, siis meenub mulle koheselt üritus **Party Drive**. (2014-18_22)*
- *Väga huvitavat vastukaja said artiklid, mis avaldati paari aasta eest **Rebecca Blackist**. (2014-8_21)*

Lisanäiteid

- **Michail Jackson**, kes on tänaseks surnud, kui keda peetakse laulumaailma elavaks legendiks on sattunud meedias alusetu süüdistuse ja laimu ohvriks. (2014-76_21)
- Näiteks sekkus meedia üksikajaliselt **Kalli Sildaru** pereprobleemidesse ja lahkas neid avalikult. (2022-76_3_6)
- **Brigitte Susanne** on ise kommenteerinud olukorda nii: "Minu eesmärk ei ole raha teenida, vaid see, et see sõim lõppeks." (2022-94_4_6)
- Rahvas läks pöördesse ning edaspidi suhtutakse **Melany Trumpi** ühiskonnas kui plagiaati ja "fake`i". (2022-27_3_4)

Allikad

Eesti keele õppija korpus. EMMA. <https://korpused.keeleressursid.ee/emma/>

Murray, Rowena; Mary Newton 2009. Writing retreat as structured intervention: margin or mainstream? Higher Education Research & Development, 28:5, 541-553, DOI: 10.1080/07294360903154126

Narusson, Dagmar 2022. Kogukonna tähendused. Kirik keset küla. Koguduse ja kogukonna koostöö. Teatmik, 13–18. Koost. Avo Üprus, Ingmar Kurg. Kättesaadav: http://ekn.ee/doc/kirik_keset_kyla.pdf (01.11.2023).

Nurmela, Alice 2022. 2021. aasta eesti keele riigieksami kirjandites kasutatavad tõestusmaterjalid. Bakalaureusetöö. Tallinna Ülikool.

Swales, John 1990. Genre Analysis: English in Academic and Research Settings. Boston: Cambridge UP.

Tammepõld, Marri-Mariska 2022. Näite signaalkeelendid eesti keele riigieksami ettevalmistuskursuse kirjandites. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.

Vihma, Peeter; Lippus, Madle 2014. Eesti kogukondade hetkeseis. Uuringuraport. Tallinn: Linnalabor ja Eesti Külaliikumine Kodukant. <https://www.kysk.ee/failid/Upload/files/Uuringud/Kogukonnauuring.pdf> (01.11.2023).

Wenger, Etienne 1998. Communities of Practice: Learning, Meaning, and Identity. New York: Cambridge University Press.

Aitäh kuulamast!